

УДК 378.147:811

<https://doi.org/10.32820/2074-8922-2020-69-126-133>

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

© Статівка О.О.

Харківський національний університет внутрішніх справ

Інформація про автора:

Статівка Олена Олександрівна: ORCID: 0000-0002-9956-9082; orlovahelena@gmail.com; канд. пед. наук, завідувач кафедри іноземних мов факультету №1, Харківського національного університету внутрішніх справ, пр-кт Льва Ландау, 27, Харків, 61003, Україна.

У статті висвітлюється важлива роль іншомовної підготовки студентів магістратури у вищій школі відповідно до вимог сучасного суспільства до рівня підготовки майбутнього фахівця. Знання іноземної мови розглядається як одна з основних загальнокультурних компетенцій випускника магістратури; авторка підкреслює, що нове розуміння цілей іншомовного навчання студентів пов'язано з ключовими положеннями сучасної парадигми освіти, а саме: орієнтація на безперервність освіти, пріоритет самостійної роботи, самоконтроль та самооцінка, готовність працювати із сучасними джерелами інформації, спрямованість навчання на опанування комунікативними навичками та вміннями. У статті розглядається поняття самостійної роботи, визначаються цілі самостійної роботи магістрантів у процесі навчання іноземній мові (систематизація та закріплення отриманих теоретичних знань й практичних навичок студентів; розвиток здатності до критичного аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень, створення нових ідей при вирішенні дослідницьких та практичних завдань; здійснення науково-дослідної діяльності з використанням сучасних методів дослідження та інформаційно-комунікаційних технологій; розвиток вміння аналізувати результати наукових досліджень й застосовувати їх при вирішенні конкретних дослідних завдань; формування здібностей до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації. У роботі висвітлюються особливості та форми організації самостійної діяльності студентів-магістрів у процесі вивчення іноземних мов (опрацювання матеріалів аудиторних занять, робота з автентичними джерелами, складання термінологічного словника, підготовка письмових робіт (анотацій, тез, статей), анотування та реферування спеціальних текстів, підготовка доповіді іноземною мовою та виступ на конференції).

У висновках статті авторка зазначає, що головне при організації самостійної роботи магістрів у вищому навчальному закладі полягає не тільки в оптимізації її окремих видів, але у створенні умов для підвищення активності, самостійності та відповідальності студентів-магістрів, як в аудиторії, так і поза нею в процесі всіх видів навчальної діяльності. Активізація самостійної роботи магістра передбачає застосування відповідних їх рівню освітніх технологій, які будуть вирішувати завдання формування наукового стилю мислення; розвитку дослідних умінь та творчої активності. Індивідуалізація самостійної роботи магістрів сприяє підвищенню успішності самостійної науково-дослідної діяльності, створюючи умови для самостійного вибору, самовизначення та самореалізації студента.

Ключові слова: іншомовна підготовка, самостійна робота, студент-магістр, професійна діяльність, освітні технології, вищий навчальний заклад.

Статівка Е.А. «Организация самостоятельной работы магистров в процессе изучения иностранных языков».

В статье подчеркивается важная роль иноязычной подготовки студентов магистратуры в высшей школе в соответствии с требованиями современного общества к уровню подготовки будущего специалиста. Знание иностранного языка рассматривается как одна из основных общекультурных компетенций выпускника магистратуры; автор подчеркивает, что новое понимание целей иноязычного обучения студентов связано с ключевыми положениями современной парадигмы образования, а именно: ориентация на непрерывность образования, приоритет самостоятельной работы, самоконтроль и самооценка, готовность работать с современными источниками информации, направленность обучения на овладение коммуникативными навыками и умениями. В статье рассматривается понятие самостоятельной работы, определяются цели самостоятельной работы магистрантов в процессе обучения иностранному языку (систематизация и закрепление полученных теоретических знаний и практических навыков студентов, развитие способности к критическому анализу и оценке современных

научных достижений, создания новых идей при решении исследовательских и практических задач; осуществление научно-исследовательской деятельности с использованием современных методов исследования и информационно-коммуникационных технологий, развитие умения анализировать результаты научных исследований и применять их при решении конкретных исследовательских задач, формирование способностей к саморазвитию, самосовершенствованию и самореализации. В работе освещаются особенности и формы организации самостоятельной деятельности студентов-магистров в процессе изучения иностранных языков (отработка материалов аудиторных занятий, работа с аутентичными информационными источниками, составление терминологического словаря, подготовка письменных работ (аннотаций, тезисов, статей), аннотирование и реферирование текстов по специальности, подготовка доклада и выступление на конференции на иностранном языке).

В выводах статьи автор отмечает, что главное при организации самостоятельной работы магистров в высшем учебном заведении заключается не только в оптимизации ее отдельных видов, но в создании условий для повышения активности, самостоятельности и ответственности студентов-магистров, как в аудитории, так и вне ее в процессе всех видов учебной деятельности. Активизация самостоятельной работы магистра предусматривает применение соответствующих их уровню образовательных технологий с целью решения задачи формирования научного стиля мышления; развитие исследовательских умений и творческой активности. Индивидуализация самостоятельной работы магистров способствует повышению успеваемости самостоятельной научно-исследовательской деятельности, создавая условия для самостоятельного выбора, самоопределения и самореализации студента.

Ключевые слова: иноязычная подготовка, самостоятельная работа, студент-магистр, профессиональная деятельность, образовательные технологии, высшее учебное заведение.

O. Stativka "Planning independent study of master's degree students in the process of teaching foreign languages".

The article emphasizes the important role of foreign language training of master's degree students at higher education institutions according to the requirements of modern society for the training level of a future specialist. Foreign language skills are considered to be one of the main cultural competencies of a master's degree graduate; the author stresses that a new understanding of the objectives of foreign language teaching is related to the key provisions in the modern educational paradigm, such as ensuring continuity in education, prioritizing independent work, self-control and self-estimation, readiness to work with modern sources of information, orienting teaching around the development of communication skills and abilities. The concept of students' independent work has been considered, the goals of independent study of master's degree students while teaching them a foreign language course have been defined (systematization and reinforcement of students' theoretical knowledge and practical skills, promotion of critical analysis and assessment of modern scientific achievements, generation of new ideas to support the required research and analysis; implementation of research activities using modern instruction tools, teaching methods, information and communication technologies; development of the competencies and skills necessary to analyze the results of scientific research and apply them to solve specific research problems, skill-building necessary for self-development, self-improvement and self-realization). The work highlights the features and forms of planning the independent work of MA students in the process of foreign languages training (thoroughly analyzing the training material, working with authentic information sources, building a terminological vocabulary, preparing written works (abstracts, conference papers, articles), annotating and abstracting texts for specific purposes, preparing a report and presentation at a conference in a foreign language).

The article concludes that the effective planning of the independent study of MA students at a higher education institution can help not only optimize its individual types, but also create conditions for increasing the engagement, independence and responsibility of MA students, both in the classroom and outside. The intensification of the independent study of MA students provides for the application of educational technologies appropriate to their level with the aim of solving the task of developing a scientific thinking style, study skills and creative activity. Individualization of the independent study of MA students promotes better educational attainment, setting the stage for independent choice, self-determination and self-realization of students.

Keywords: foreign language course, independent study, MA student, professional activity, educational technology, higher education institution.

Постановка проблеми. Україна сьогодні потребує мобільних та висококваліфікованих фахівців, які готові до безперервної освіти та

здатні до самостійного прийняття відповідальних рішень в умовах невизначеності швидко мінливого світу, що, безумовно,

висуває особливі вимоги до якості вищої професійної освіти. До основних тенденцій розвитку вищої професійної освіти відносяться: поява нових форматів освіти, що забезпечують гнучкість підготовки до ринку праці; перехід до спеціальностей, які відповідають потребам суспільства; створення умов для індивідуалізації освітнього процесу у вищих навчальних закладах; можливість отримання безперервної та ступеневої освіти; підвищення конкурентоспроможності фахівця, який здатен швидко переучуватися та володіє навичками дослідницької та самостійної роботи.

Достатній рівень володіння іноземною мовою визнається однією з ключових загальнокультурних компетенцій випускника магістратури за різними напрямками підготовки, однак на практиці іншомовна підготовка випускника вищої школи здійснюється в рамках традиційної системи навчання, що виявляється недостатньою для вирішення педагогічних завдань у сучасних умовах. У зв'язку з цим можна позначити деякі суперечності у сучасній теорії й практиці іншомовної підготовки магістрантів вишу між:

– соціальним замовленням сучасного суспільства на висококваліфікованих фахівців й недостатнім рівнем їх підготовки;

– традиційною методикою та практикою організаційних форм навчання іноземній мові та потребою впровадження нових освітніх педагогічних технологій у навчальну діяльність;

– використанням у навчальному процесі переважно навчальних текстів й необхідністю працювати з оригінальними інформаційними джерелами іноземною мовою у професійному дискурсі.

Наявність зазначених суперечностей обумовлює переосмислення деяких педагогічних положень з урахуванням останніх досягнень теорії й практики щодо питання навчання магістрантів іноземній мові. Очевидна необхідність розробки моделі іншомовної освіти магістрантів вищої школи, яка могла б задовольняти соціальне замовлення суспільства та реальні потреби майбутнього фахівця.

Метою статті є проаналізувати поняття самостійної роботи у вищій школі та висвітлити особливості та форми організації самостійної діяльності студентів-магістрів у процесі вивчення іноземних мов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль самостійної роботи студентів й формування навичок навчальної автономії студента в процесі опанування іноземної мови

широко обговорюється вченими (І.С. Зоренко, В.А. Козаков, І.В. Хом'юк, П.І. Підкасистий), різні аспекти самостійної роботи студентів стають предметом спеціальних досліджень вчених та викладачів (Ю. Бабанський, О. Ярошенко, О. Нільсон, І. Лернер, А. Алексюк – розробляють питання організації самостійної навчальної діяльності, Л. Кондрашова, М. Скаткін, Л. Зоріна аналізують роль викладача як організатора самостійної навчальної роботи студентів; С.Г. Заскалета, Ф.М. Рабінович, Н.Ф. Коряковцева проводять дослідження цієї проблеми в галузі методики викладання іноземних мов). Аналіз проведених досліджень із виявлення ефективних шляхів організації самостійної роботи студентів-магістрів у процесі вивчення іноземних мов показує, що, незважаючи на величезну теоретичну і практичну значущість проведених досліджень, вони недостатньо висвітлюють аспекти проблеми, а також спостерігається відсутність єдиного наукового підходу в її вивченні.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі суспільного розвитку майбутній фахівець повинен постійно поповнювати обсяг знань та вдосконалювати свої навички. Успішна професійна діяльність неможлива без аналізу закордонних наукових досліджень, обміну інформацією та практичним досвідом, отже, знання іноземної мови відноситься до загальних, неспецифічних вимог, що в цілому підтверджує необхідність якісної іншомовної підготовки у вищому навчальному закладі.

Мета навчання студентів магістратури іноземній мові залежить, перш за все, від вимог сучасного суспільства до рівня освіти особистості майбутнього фахівця. Також необхідно відзначити, що нове розуміння цілей іншомовного навчання студентів пов'язано з ключовими положеннями сучасної парадигми освіти, а саме: орієнтація на безперервність освіти, пріоритет самостійної роботи, самоконтроль та самооцінка, готовність працювати з сучасними джерелами інформації, спрямованість навчання на опанування комунікативними навичками та вміннями. У документах Ради Європи також представлено сучасне розуміння цілей навчання іноземній мові: розвиток навичок спілкування мовою з метою розв'язання повсякденних питань, обмін інформацією іноземною мовою, вміння передати в процесі комунікації свої думки та почуття, розуміти культуру, спосіб життя інших народів.

При викладанні іноземної мови у вищому навчальному закладі реалізуються такі взаємозалежні цілі: практичні, освітні, виховні

та розвивальні. У процесі іншомовної підготовки магістрантів практичні цілі спрямовані, перш за все, на опанування мовою в контексті професійного спілкування; освітні цілі спрямовані на підвищення загальної культури, на отримання предметних та міжпредметних знань, на формування різних умінь та навичок; розвивальні цілі орієнтовані на розвиток інтелектуальної, емоційної та мотиваційної сфер особистості, на формування самосвідомості та особистісної рефлексії; виховні цілі – на формування наукового світогляду, відповідальності, толерантності, моральності особистості майбутнього фахівця.

У процесі навчання магістрантів іноземній мові практичні, освітні, розвивальні та виховні цілі визначаються соціальним замовленням суспільства: формування такого рівня комунікативної компетенції фахівця, який дозволив би ефективно здійснювати професійну діяльність у іншомовному середовищі спілкування.

У системі вищої професійної освіти особливе місце посідає багаторівнева підготовка кадрів, де магістратура – це другий ступень вищої освіти. Магістерська підготовка характеризується збільшенням зростання самостійності студентів, самоосвіти, залучення до дослідницької діяльності. Самостійна робота магістрантів стає обов'язковою складовою навчального процесу й має на меті підготовку студентів до подальшої самоосвіти як засобу пошуку та набуття досвіду, за допомогою якого майбутній фахівець має можливість продовжити свою професійну підготовку. Інтенсивна самостійна робота студентів є неодмінною умовою успішного функціонування всієї системи навчання. Аналіз досліджень за темою виявляє, що на організацію самостійної роботи магістрантів впливають перехід до нових спеціальностей, що орієнтовані на досягнення професійної компетентності; упровадження модульних навчальних програм; можливість отримання індивідуальної професійної освіти, яка задовольняє особистісні потреби й запити студентів; організація освітнього процесу в системі кредитно-залікових одиниць та інше. Предметно й змістовно самостійна робота магістранта визначається державними освітніми стандартами, які діють за навчальними планами відповідно до реалізованих освітніх програм, робочих програм навчальних дисциплін, змісту основної літератури: підручників, навчальних посібників і методичних указівок, додаткової літератури.

Самостійна робота магістранта в рамках чинних навчальних планів за окремими освітніми програмами вищого навчального закладу передбачає самостійну роботу з кожної навчальної дисципліни, яка включена до навчального плану, науково-дослідну та педагогічну роботу. Обсяг самостійної роботи (в годинах) за всіма видами робіт визначається навчальним планом. У процесі самостійної роботи магістрант має можливість опанувати теоретичний матеріал з дисципліни (окремі теми, окремі питання з тем, окремі положення та інше); закріпити знання теоретичного матеріалу, використовуючи необхідний інструментарій практичним шляхом (виконання завдань, контрольних робіт, тестів для самоперевірки); застосувати отримані знання та практичні навички з метою аналізу ситуації й прийняттям правильного рішення (підготовка до групової дискусії, підготовлена робота в рамках комунікативної ситуації, розробка проектів та письмовий аналіз конкретної ситуації тощо); використання знань та вмінь, що були отримані з метою сформувати та представити особисту думку, теорію, модель (написання науково-дослідної роботи).

Інтенсифікація ролі самостійної роботи студентів-магістрів передбачає принципівий перегляд організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, що насамперед передбачає:

- орієнтацію на активні методи опанування знаннями;
- розвиток творчих здібностей студентів-магістрів;
- перехід від поточного до індивідуалізованого навчання з урахуванням потреб і можливостей особистості.

Навчально-виховний процес у ЗВО при підготовці студентів-магістрів повинен бути орієнтований на розвиток умінь студентів навчатися; формування в них здатність до саморозвитку, творчого застосування отриманих знань; навчання магістрів засобом адаптації до професійної діяльності в сучасному світі. Особливо це стає актуальним при навчанні студентів-магістрів іноземній мові, оскільки володіння іноземною мовою на достатньому рівні відкриває перед студентами колосальні можливості отримання інформації із закордонних наукових видань, спілкування з фахівцями інших країн, поїздок на міжнародні конференції та стажування. Крім того, стає очевидним, що в сучасних умовах людина, яка не володіє іноземною мовою, не відповідає вимогам, які висуваються до фахівця в будь-

якій галузі знань [4]. Причому мова повинна йти не про отримання базових знань (читати та перекладати зі словником), а про опанування вміннями й навичками з іноземної мови на рівні професійного спілкування. Слід зазначити, що головною метою навчання студентів-магістрів іноземній мові є формування професійно-орієнтованої іншомовної комунікативної компетенції, достатньої для здійснення професійної, наукової та інформаційної діяльності, а також для подальшої самоосвіти.

Ефективність самостійної роботи студента-магістра обумовлюється рядом факторів, серед яких перш за все виділяють готовність учня до самостійної роботи й оптимальну організацію самостійної роботи та корекцію її викладачем. Готовність студентів-магістрів до самостійної роботи визначається наявністю прийнятної мотивації до опанування іноземною мовою, формування навичок самостійної роботи в галузі всіх видів мовленевої діяльності, а також володіння навичками роботи з довідковою літературою [2]. Організація та проведення самостійної роботи студентів передбачається з усіх дисциплін, але для іноземної мови вона особливо важлива, оскільки специфіка дисципліни полягає в тому, що засвоєння її може бути успішним лише в тому випадку, якщо заняття мають систематичний характер. Ефективність самостійної роботи студента залежить від його вміння орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі з його інформаційними ресурсами, а також від того, яка кількість часу витрачається на пошук необхідної інформації. У зв'язку з цим самостійна робота стає важливим фактором формування інформаційної компетентності студента.

Таким чином, мета самостійної роботи магістрантів у процесі навчання іноземній мові визначається як:

– систематизація та закріплення отриманих теоретичних знань і практичних навичок студентів;

– розвиток здатності до критичного аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень, створення нових ідей при вирішенні дослідницьких та практичних завдань;

– здійснення науково-дослідної діяльності з використанням сучасних методів дослідження та інформаційно-комунікаційних технологій;

– розвиток уміння аналізувати результати наукових досліджень і застосовувати їх при вирішенні конкретних дослідних завдань;

– формування здібностей до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації.

Спираючись на практику організації самостійної роботи у вищому навчальному закладі в процесі викладання іноземної мови студентам-магістрам, доцільно застосовувати такі форми самостійної роботи:

– опрацювання матеріалів аудиторних занять,

– робота з автентичними джерелами,

– складання термінологічного словника,

– підготовка письмових робіт (анотацій, тез, статей),

– анутовання та реферування спеціальних текстів,

– підготовка доповіді іноземною мовою та виступ на конференції.

Необхідно зазначити, що текстовий матеріал традиційно широко використовується з метою організації самостійної роботи в процесі формування іншомовної комунікативної компетенції. У магістратурі текст ділової тематики є не тільки навчальним матеріалом, але й змістом такого важливого виду самостійності навчальної діяльності з опанування мови як вивчаюче читання та філологічне читання. Вивчаюче читання направлено на виявлення важливої інформації з означеної теми із застосуванням різних видів компресії інформації, а філологічне читання націлене на виявлення лінгвокультурознавчої та лінгвістичної інформації. Мета цього виду читання – пізнання іншомовної ділової культури та вивчення тексту як продукту ділового мовленевого спілкування, що позначає особливості використання мовленевих засобів для вирішення комунікативних завдань. Одним з ефективних видів самостійної діяльності є робота з відповідними словниками - двомовним, тлумачним, словником ідіоматичної лексики, фразеологічним словником. У результаті такої роботи студенти навчаються складати власні тематичні словники, списки типових мовленевих формул, характерних для певного дискурсу, довідкові коментарі до прочитаного тексту. Така форма самостійної роботи допомагає забезпечити адекватність розуміння й використання мови, що вивчається, здійснити підбір мовленевих засобів, необхідних для реалізації комунікативного завдання, розширити словниковий запас, а також створити базу для навчально-дослідних робіт та творчих проєктів. Результатом самостійної роботи над мовленевими засобами й змістовною стороною

тексту виступає такий продукт мовленевої діяльності як вторинний текст, створений магістрантом самостійно у формі реферату, заміток, анотації.

Однією з найважливіших форм роботи магістранта вважається вміння самостійно працювати з автентичними джерелами, доступними світовій спільноті. У результаті засвоєння дисципліни «Іноземна мова» студенти повинні отримати досвід обробки великого обсягу інформації автентичного тексту (монографій, наукових статей, тез), що визначає важливість позааудиторного читання як одного з елементів самостійної роботи магістрантів у процесі навчання іноземній мові. Із метою підвищення ефективності самостійної роботи зі спеціальною літературою доцільно включати курс вирівнювання рівня мовленевої підготовки, який дозволить систематизувати повторення граматичного матеріалу, засвоєного на попередніх рівнях навчання шляхом занурення в предмет та використання на заняттях окремих положень інтенсивного навчання з упором на специфіку науково-технічних текстів. При цьому особливу увагу слід приділяти граматичним явищам, що часто зустрічаються в текстах наукового стилю та викликають найбільші труднощі при ідентифікації, диференціації та розумінні їх у контексті. Групові аудиторні заняття дозволяють створити базу для переходу до самостійного читання магістрантами спеціальної іншомовної літератури, аналізу, смислового перероблення прочитаного. На аудиторних заняттях доцільно виконувати завдання, аналогічні завданням, які виконуються студентами в позааудиторний час самостійно (аналіз спеціального тексту, перероблення тексту, анотування та реферування).

Із метою аналізу спеціального тексту магістрам пропонується науково-технічний текст, робота над яким складається з таких етапів: осмислення окремих слів та виразів конкретного речення; переклад речення, тобто розкриття його граматичних зв'язків у побудові відповідного йому речення українською мовою. У процесі перероблення тексту професійної тематики студенти виконують такі завдання:

- визначте тему тексту та кожного абзацу,
- розподіліть текст на семантичні закінчені частини та запропонуйте заголовки до кожної з них,
- перерахуйте проблеми, які представлені в тексті,
- складіть власне судження про прочитане,

– підготуйте реферативний виклад прочитаного тексту.

Самостійна діяльність щодо виконання письмових робіт (статей, анотацій, рефератів) іноземною мовою є однією з ключових вимог програми навчання магістрантів іноземній мові. Підготовка студентів до самостійного написання статті, доповіді може здійснюватися на аудиторних заняттях у рамках повторення ключових особливостей мови науково-технічної літератури: безособових речень, пасивних конструкцій, ввідних конструкцій, що вживаються для досягнення особливої зв'язності наукового тексту. Ці знання знадобляться магістрантам у граматичному оформленні письмових робіт, зокрема за результатами власних досліджень.

Для формування письмової наукової компетенції магістранти самостійно виконують серію підготовчих вправ при читанні конкретних наукових статей іноземною мовою. Кінцевим результатом такої роботи є написання оглядових рефератів із прочитаної наукової літератури іноземною мовою, які повинні відповідати вимогам лаконічності, логічної послідовності, чіткості, структурно-семантичної пов'язаності окремих частин тексту. Контроль сформованості письмової наукової компетенції здійснюється як безпосередньо на аудиторних заняттях, так і за результатами участі магістрів у науково-практичних конференціях із поданням своїх матеріалів іноземною мовою в збірники конференцій (статті, тези доповідей, анотації статей).

У процесі планування та організації самостійної роботи магістрантів з іноземної мови необхідно враховувати такі педагогічні та методичні умови:

- співвідношення обсягу аудиторної та позааудиторної діяльності студентів;
- відповідність змісту навчальних матеріалів сучасному стану науки та техніки;
- використання гнучких сучасних підходів для розробки навчально-методичних матеріалів та форм роботи з магістрантами;
- організація систематичного педагогічного контролю виконання студентами всіх видів самостійних робіт;
- методично витримана організація навчальних матеріалів та наявність чітких рекомендацій щодо їх виконання.

Ключові компетенції самостійної діяльності закладаються на молодших курсах бакалаврату в процесі виконання аудиторної

групової роботи. Як показує практика, студенти молодших курсів зазнають труднощів щодо організації самостійної роботи, що визначає провідну роль викладача в педагогічній взаємодії. На старших курсах бакалаврату та в магістратурі діяльність викладача стосовно організації самостійної діяльності студентів фокусується на створенні оптимальних умов управління та самоврядування процесом особистісно професійного розвитку при взаємодії студентів з інформаційним простором, що є необхідним для самостійного отримання, інтерпретації та застосування нового знання. У цьому випадку функція викладача змінюється, він виступає як консультант (тьютор).

Активізація та вдосконалення самостійної роботи магістра передбачає застосування відповідних їх рівню освітніх технологій, які будуть вирішувати завдання формування наукового стилю мислення; розвитку дослідних умінь і творчої активності; залучення їх до вирішення актуальних завдань сучасної науки; а також збереження та розвитку єдиного інформаційного освітнього простору. Магістри в порівнянні зі студентами бакалаврату мають вищий рівень сформованості компетенцій, свідомості, ділової активності, що дозволяє викладачеві вибрати найбільш ефективні (активні) форми та методи навчання. Наприклад, методика кейсів та проєктів, дискусійні форми роботи, організаційно-діяльні (інтерактивні) форми навчання, дистанційне та онлайн навчання.

Не викликає сумніву той факт, що знання, отримані самостійно, шляхом подолання сильних труднощів, засвоюються міцніше, ніж отримані в готовому вигляді від викладача. Необхідно відзначити, що самостійна робота не тільки підвищує активність студентів, вона має ще одну важливу перевагу - індивідуальний характер. Кожен студент використовує джерело інформації в залежності від своїх власних потреб та можливостей, що надає самостійній роботі гнучкий адаптивний характер та підвищує відповідальність кожного студента й покращує його успішність. Індивідуалізація самостійної роботи є найважливішою умовою, яка здатна забезпечити спадкоємність її організації в умовах магістратури. Капкаєва Л. розглядає індивідуалізацію навчання як «більш інтенсивну роботу з добре підготовленими студентами, регулярні консультації з усіма тими, хто навчається, повне інформування студентів про майбутню самостійну роботу із зазначенням термінів виконання кожного розділу або

завдання та засоби контролю й оцінки, а також очікуваний результат (Капкаєва, 2012, с.43).

У практиці роботи на кафедрі іноземних мов факультету №1 Харківського національного університету внутрішніх справ зміст самостійної діяльності магістрантів забезпечується навчально-методичними матеріалами, що містять робочі програми, навчальні та навчально-методичні посібники, фонди оцінювальних засобів, методичні рекомендації, питання й завдання для самостійної роботи магістрів. Із метою ефективної індивідуалізації самостійної роботи методичні матеріали складаються таким чином, щоб у процесі навчання магістр зміг би вдосконалити, розширити, доповнювати вже наявні знання, вміння, компетенції; засвоювати необхідні навчальні та дослідні дії, форми та види самостійної творчої науково-дослідної роботи; розробляти індивідуальну програму організації самостійної роботи. Організація методичних матеріалів містить змістовний розділ, що показує обсяг та послідовність досліджуваних питань та тем, різний обсяг завдань на актуалізацію матеріалу, необхідного для вивчення нової теми, методичні вказівки до виконання завдань, бібліографічний список.

Змістова форма індивідуалізації самостійної навчальної діяльності передбачає використання завдань різного рівня складності, а також індивідуальних завдань. Виконання групових форм роботи розробляються з тією умовою, щоб завдання можна було розподілити з урахуванням особливостей кожного студента. Вибір рівня складності завдань відбувається на основі діагностики рівня сформованості іншомовної комунікативної компетенції та пізнавальної самостійності. Магістри, які отримали перелік завдань, мають можливість вибору комбінації завдань, які відповідають їхнім потребам та можливостям. Індивідуальний темп та обсяг самостійної роботи активізують пізнавальну діяльність студентів, мотивують науково-дослідну роботу, що сприяє формуванню професійної особистості майбутнього фахівця.

Висновки. Таким чином, слід зазначити, що головне при організації самостійної роботи магістрів у вищому навчальному закладі полягає не тільки в оптимізації її окремих видів, але у створенні умов для підвищення активності, самостійності та відповідальності студентів-магістрів, як в аудиторії, так і поза нею в процесі всіх видів навчальної діяльності.

Мета самостійної роботи полягає в навчанні студентів усвідомлено та самостійно працювати спочатку з навчальним матеріалом, потім із науковою інформацією; закладаються основи самоорганізації та самовиховання з метою розвитку вмінь до подальшого безперервного підвищення своєї кваліфікації. Активізація самостійної роботи магістра передбачає застосування відповідних їх рівню

освітніх технологій, які будуть вирішувати завдання формування наукового стилю мислення; розвитку дослідних умінь та творчої активності. Індивідуалізація самостійної роботи магістрів сприяє підвищенню успішності самостійної науково-дослідної діяльності, створюючи умови для самостійного вибору, самовизначення та самореалізації студента

Список використаних джерел

1. Капкаева Л. С. Преемственность в организации самостоятельной работы студентов в условиях бакалавриата и магистратуры / Л. С. Капкаева // Интеграция образования. – 2012. – № 2. – С. 42–47.

2. Козырева О. А. Культура самостоятельной работы педагога: от определения до продуктов самореализации / О. А. Козырева // Современная педагогика. – 2014. – № 12. – С. 97–102.

3. Кравченко Е. В. Аннотирование как вид учебно-методической деятельности при обучении иностранному языку / Е. В. Кравченко // Освіта, наука, виробництво: інтеграційні процеси в умовах інформаційного суспільства : матеріали наук.-прак. конф. наук.-пед. працівників, аспірантів та співробітників гірничого ф-ту Укр. інж.-пед. акад. – Стаханов, 2011. – № 8. – С. 141–145.

4. Кукушкин В. С. Введение в педагогическую деятельность : учеб. пособие / В. С. Кукушкин. – Ростов н/Д. : МарТ, 2002. – 217 с.

5. Общеввропейские компетенции владения иностранным языком: Изучение, обучение, оценка – М. : МГЛУ, 2005. – 134 с.

6. Dudley-Evans T. Developments in English for Specific Purposes: a multi-disciplinary approach / T. Dudley-Evans, Maggie Jo St. John. – Cambridge : Cambridge University Press, 1998. – 298 p.

References.

1. Kapkaeva, LS 2012, 'Preemstvennost v organizacii samostojatelnoj raboty studentov v uslovijah

bakalavriata i magistratury', *Integracija obrazovanija*, [Continuity in the organization of independent work of students in the conditions of undergraduate and graduate programs] Mordovskij gosudarstvennyj pedagogicheskij institut imeni ME Evseveva, Saransk, no.2, pp. 42-47.

2. Kozyreva, OA 2014, 'Kultura samostojatelnoj raboty pedagoga: ot opredelenija do produktov samorealizacii' [The culture of the teacher's independent work: from definition to products of self-realization], *Sovremennaja pedagogika*, no. 12 (25), pp. 97-102.

3. Kravchenko, EV 2011, 'Annotirovanie kak vid uchebno-metodicheskoj dejatel'nosti pri obuchenii inostrannomu jazyku' [Annotation as a type of educational and methodological activity in teaching a foreign language], *Osvita, nauka, vyrobnystvo: inehratsiini protsesy v umovakh informatsiinoho suspilstva*, Ukrainska inzhenerno-pedahohichna akademija, no. 8, pp. 141-145.

4. Kukushkin, VS 2002, *Vvedenie v pedagogicheskiju dejatel'nost*, [Introduction to teaching] MarT, Rostov-na-Donu.

5. *Obshheevropejskie kompetencii vladenija inostrannym jazykom: izuchenie, obuchenie, ocenka* 2005, [Common European Framework of Reference for Languages: Study, Training, Assessment] Moskovskij gosudarstvennyj lingvisticheskij universitet, Moskva.

6. Dudley-Evans, T & Maggie JStJ 1998, *Developments in English for Specific Purposes: a multi-disciplinary approach*, Cambridge University Press, Cambridge.

Стаття надійшла до редакції 30.09.2020 р.